

POSTANOWIENIE

Dnia 5 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa S. Sp. z o.o. w K.

przeciwko [...] "J. [...]" w W.

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 maja 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 grudnia 2014 r., sygn. akt III APa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Strona powodowa: S.[...] Sp. z o.o., z siedzibą w K. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 grudnia 2014 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego: art. 6 k.c. w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, tj. zasadą państwa prawa oraz zasadą zaufania obywateli do państwa oraz art. 20 Konstytucji RP, tj. zasadą wolności gospodarczej i zasadą dialogu i współpracy partnerów społecznych, przez ustalenie, że organizacja związkowa, zawiadamiająca pracodawcę o objęciu jego zakładu działaniem organizacji, nie ma obowiązku udowodnienia, że jest do tego uprawniona m.in. przez wykazanie, że jest organizacją aktualnie legalnie prowadzącą działalność związkową i zarejestrowaną w rejestrze stosowanie do swojego statutu i przepisów wewnętrznych, co prowadzi do przyjęcia, że

pracodawca jest zobowiązany do ograniczenia swojej swobody gospodarczej na rzecz organizacji związkowej, nawet jeśli ta, w myśl obowiązujących przepisów prawa nie udowodni istnienia swojego uprawnienia do podejmowania działalności związkowej w zakładzie pracodawcy; art. 9, 10 i 13 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych w związku z art. 12 Konstytucji RP, przez zastosowanie norm prawnych z nich wynikających dla określenia obowiązków pozwanej organizacji związkowej w zakresie ustalania uprawnień organizacji związkowej do objęcia działaniem zakładu pracy oraz zakresu i treści jej obowiązku do poinformowania pracodawcy o prawie organizacji do działania w jego zakładzie, podczas gdy przepisy te przyznają związkom zawodowym wyłącznie uprawnienia do swobodnego kształtowania struktur organizacyjnych związków, zasad członkostwa w związku zawodowym oraz sprawowania funkcji związkowych; a także naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: art. 328 § 2 k.p.c., przez nieodniesienie się w uzasadnieniu wyroku do naruszenia prawa zarzucanego wyrokowi zaskarżonemu apelacją tj. naruszenia art. 6 Kodeksu cywilnego w związku z art. 2 i art. 20 Konstytucji RP, zamiast tego poświęcenie znacznej części uzasadnienia na rozważania odnoszące się do uprawnień związków zawodowych w zakresie kształtowania swej struktury organizacyjnej i bazy członkowskiej, tj. problematyki nieobjętej zakresem przedmiotowym postępowania i zarzutami powodowej Spółki.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując, że „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, polegające na konieczności ustalenia, czy organizacja związkowa rozpoczynająca działalność w konkretnym zakładzie pracy nie jest zobowiązana do udowodnienia pracodawcy, że jest uprawniona do działania, co miałoby wynikać z wolności działalności związkowej wywodzonej z art. 12 Konstytucji RP”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z

dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

W tym kontekście należy wskazać, że podstawowym celem instytucji przedsądu jest rozważenie, czy w skardze kasacyjnej podniesiono okoliczności, których rozważenie przez Sąd Najwyższy będzie wkładem w rozwój prawa i zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni. Tylko wtedy wykazany zostaje publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147; oraz z

9 listopada 2005 r., V CSK 70/05). Wymaganie dotyczące przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma umożliwić stronie wnoszącej skargę kasacyjną przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu przesłanek, na których opiera się wstępne badanie skargi pod kątem przyjęcia jej (dopuszczenia jej) do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06). Dla spełnienia obowiązku określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest przedstawienie argumentacji przekonującej o potrzebie przyjęcia jej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy zauważyć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego oraz doktryny istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego należy w tym kontekście rozumieć zatem jako konieczność uzasadnienia, dlaczego rozpoznanie skargi kasacyjnej będzie służyło rozwojowi prawa. Podkreślić przy tym należy, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może być powoływaniem okoliczności istotnych tylko w ocenie samej strony, ale muszą one ściśle nawiązywać do przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno zatem przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie

jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883).

Odnosząc się do sformułowanego przez skarżącą zagadnienia: „czy organizacja związkowa rozpoczynająca działalność w konkretnym zakładzie pracy nie jest zobowiązana do udowodnienia pracodawcy, że jest uprawniona do działania, co miałoby wynikać z wolności działalności związkowej wywodzonej z art. 12 Konstytucji RP”, trzeba uznać, że nie jest to istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Biorąc pod uwagę sformułowany w skardze problem, można przyjąć ogólnie, że chodzi o wątpliwości dotyczące możliwości realizowania swoich uprawnień przez międzyzakładową organizację związkową w stosunku do pracodawcy objętego jej działaniem. Zdaniem skarżącej, taka organizacja związkowa uzyskuje legitymację do realizowania swoich uprawnień, co z kolei rodzi po stronie pracodawcy określone obowiązki, po udokumentowaniu legalności jej działania. Nie jest to jednakże zagadnienie, które może być rozważane na gruncie art. 6 k.c. (w związku z art. 2 Konstytucji RP). Artykuł 6 k.c., mimo że został zamieszczony w przepisach Kodeksu cywilnego, nie kształtuje praw i obowiązków o charakterze materialnoprawnym, wskazuje natomiast, kogo obciążają skutki niepowodzenia procesu udowadniania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2011 r., I CSK 517/10, LEX nr 960502, oraz z dnia 15 lipca 2010 r., IV CSK 25/10, LEX nr 885020). Wynikające z tego przepisu obciążenie strony obowiązkiem udowodnienia faktu, z którego wywodzi skutki prawne, nie przekłada się zatem na istnienie bądź nieistnienie określonego prawa lub zobowiązania wynikającego z przepisu prawa materialnego (tu: prawa organizacji związkowej do reprezentowania załogi wobec pracodawcy i obowiązku współdziałania pracodawcy z tą organizacją w zakresie wynikającym z ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych; jednolity tekst: Dz.U. 2015 poz. 188; Kodeksu pracy i innych ustaw regulujących tę materię).

Tak więc problem powstania czy istnienia uprawnień organizacji związkowej do objęcia swą działalnością określonego pracodawcy może być rozważany

wyłącznie na gruncie przepisów, które są źródłem tego rodzaju uprawnień tej organizacji (adekwatnych przepisów ustawy o związkach zawodowych). Sformułowane zagadnienie pozostaje zatem poza zakresem powołanych w nim przepisów, a Sąd Najwyższy nie ma obowiązku wyręczania strony i poszukiwania właściwych przepisów prawa, odnoszących się – zważywszy na przedstawione argumenty – do rzeczywistej istoty przedstawionego problemu.

Z kolei gdyby uznać, że podnoszone wątpliwości mają raczej charakter ustrojowy i dotyczą wzajemnej relacji konstytucyjnie statutowanych wolności związkowych (art. 12 i 59 Konstytucji RP) oraz zasad: państwa prawnego, zaufania obywateli do państwa (art. 2 Konstytucji RP) i, wywiedzionej przez skarżącego z art. 20 Konstytucji RP, wolności działalności gospodarczej, to przedstawione w jej kontekście wywody na temat pożądanego kształtu regulacji prawnej uchylają się spod oceny kasacyjnej Sądu Najwyższego. Sprawowanie przez Sąd Najwyższy wymiaru sprawiedliwości polega bowiem między innymi na rozstrzyganiu zagadnień prawnych, tj. wyjaśnianiu wątpliwości dotyczących określonych obowiązujących *de lege lata* przepisów, a nie na ocenianiu zgłaszanych przez strony – abstrahując od tego na ile zasadnie – postulatach *de lege ferenda*.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.